

„Naised on kolhoosides suur jõud. Seda jõudu vaka all hoida, see tähendab kuritegu korda saata. Meie kohus on naisterahvaid kolhoosides ettepoole lükata, see jõud tegevusesse panna.

Stalin.

Nais**TÖÖLINE** ja **KOLHOOSNIK**

„Külvaja“ kirjastus

1933

52

September

Fr. X. Kreutzvald nim.
Eesti NSV Riiklik
Rahvavalitsus

SISUKORD:

	Lhk.
I. Poliitiline osa:	
Võitudelt võitudele.	1
<i>A. Lukin</i> — Sõudjad (luuletus)	2
<i>S. Allermann</i> — Enamlilikult täita Lenini õpetust .	2
<i>Maria Anvelt</i> — Lähemad ülesanded seitsmeaastase üldõppuse teostamise alal	3
II. Ilukirjandus.	
<i>N. Irtshan</i> — Assuari surm	5
III. Kindlustame rahvusvahelist sidet.	
<i>Anette Nuia</i> — Naistööliste palgavõitlus Eestis.	10
IV. Kolhoosilisest ehitustööst.	
<i>Olga P.</i> — Naiste tööjõu osa kolhoosilises valmis- tuses	11
<i>R. P.</i> — Iga naiseltsiline olgu ajakirja lugeja ja tellija.	12
<i>A. Tamm</i> — „Kiire“ naiskolhoosnikkude töö uuel astmel	12
<i>Netty</i> — Naiskolhoosnikud sotsialistlikus ehitustöös	13
V. Lastekasvatusest.	
<i>Liidi K.</i> — Lasteaias	14
VI. Majanduslik osa.	
<i>Ella</i> — Mõni sõna pörsaste söötmisest	16
Kuidas atavilja toite valmistada	16

Elagu XVI Oktoober. — Hoogsamalt edasi üleilmse Oktoobri eest!

Võitudelt võitudele

Ainult 16 aastat on möödas sellest ajaloolikust päevast, mil meie maa töölisklass Lenini ja tema partei juhtimisel maksma pani proletariaadi diktatuuri ühel kuuenädikul maakerast. Kuid selle 16 aasta kestel on meie maa töörahvas läbi teinud hiigla võitlusetee, on saavutanud üleilmlisajaloolikke võite nii linnas kui maal.

Lenini partei juhtimisel purustas meie maa töörahvas kontrrevolutsiooni sõjaväed, välismaade interventide sõjaväed ja hakkas esimest korda inimkonna ajaloos ehitama sotsialismi hiiglahoonet.

Vaesest kirjaoskamatus maast, maast, kus valitses kasakanuut ja sandarm, maast, mis oli rahvaste türmiks, muutus tsaari Venemaa Nõukogude Liiduks, võimsa sotsialistliku tööstuse, maailma suuremaks põllumajanduse maaks, kus kultuur ja kirjaoskus, teadus ja tehnika on tõstetud enneolemata kõrgusele.

Mitte ükskord pole meie vaenlased vahutavate lõugadega kuulutanud meile hukumist. Kuid Nõukogudemaa löi puruks nii kontrrevolutsiooni sõjaväed kui ka igatsorti kahjutegijate ning spioonide banded ja võitis, võitis kõikidel sotsialismi ehitustöö väerindadel.

Sadade ja sadade uute tehaste ning vabrikutega on kattunud maa. Põlised taigad ja kõrbeliivad on rakendatud sotsialismi ehitamisesse. Määratusuurte elektrijaamade hiiglatammid on sulgunud Nõukogude Liidu suuremad jõed, kaks merd — Balti- ja Valge-meri on ühendatud kanaliga, mille sarnast pole kogu ilmas. Nõukogude Liidu kaart on selle 16 aasta kestel põhjalikult ümber tehtud. Ja seda on teinud meie maa kangelaslik töörahvas leninliku partei ja ta juhi sm. Stalini juhtimisel.

Üheskoos töölisklassiga, ÜK(e)P juhtimisel, sammuvad miljonid talupojad-kolhoosnikud kindlalt leninlikku teed, sotsialistliku põllumajanduse suure õitsengu teed, mis pole mõeldav kapitalistlikus korras.

Sm. Stalini ajaloolik loosung — teha kõik kolhoosid enamlisteks ja kolhoosnikud jõukateks — on tunginud kõige sügavamate kolhoosnikkude kihtidesse, see loosung on valdanud miljonite kolhoosnik-

kude hulkade teadvuse ja on saanud meile kolhoosilise ehitustöö edasikandvaks jõuks. Külaskasvab ja tugevneb uus kord, sotsialistlik kord. Partei loodud poliitosakondade tegelased töötavad väsimatult ja ennatsalgavalt kolhoosnikkude sotsialistliku ümberkasvatamise alal, kindlustavad kolhooside ridu, hävitavad kulaklasi jäänuseid, kes kahjutegevusega „vagaduse“ katte all kolhoose seestpoolt uuristavad.

Iga uus päev näitab kolhoosilise põllumajanduse uusi saavutusi, uusi võite, iga päev toob hulganu juurde uusi jõukaid kolhoosnikke, enamlikke kolhoose.

Sissetulekute jaotamine kolhoosides annab igaühele käegakatsutava tõenduse sellest, et jõukaks võib saada ainult ausa tööga kolhoosis. Lööklane saab ka lööklase tasu, logeleja jääb ilma — niisugune on meie töö reegel.

Seda tõendavad ka rida eesti kolhoose NSV Liidus. Kolhoos „Krasnaja svesda“ Baschkiirias näitas oma sissetulekute jaotamisel, mida võib saada aus kolhoosnik kolhoosis. Naiskolhoosnik-komnoor Jenny Leik, „Töö“ kolhoosis, Oudova raioonis, on samuti kindlustanud oma lööklise tööga lööklase sissetuleku. Kuid niisuguseid naiskolhoosnikke-lööklasi on igas kolhoosis.

Sm. Stalin tähendas oma kõnes esimesel üleliidulisel kolhoosnikkude-lööklaste kongressil, et:

„Naiskõsusimus kolhoosides on suur küsimus... Naised on kolhooside suur jõud. Seda jõudu vaka all hoida, see tähendab — kuritegu korda saata. Meie kohus on naisterahvaid kolhoosides ettepoole lükata, see jõud tegevusse panna.“

Kolhoosilise ehitustöö praktika on tõstnud maal juhtivatele kohtadele suurel hulgal aktiivseid ja tähtsapanuväärt naisterahvaid. See aktiiv on kasvanud juba väga suureks. Naisterahvas, talunaine on asunud meie ehitustöö esiritta. Seda on võimaldanud kolhoosiline ehitustöö ja sellepärast hoidku naiskolhoosnikud „kolhoosilist korda kui oma silmatera“ (Stalin).

Võrreldagi ei saa töötava naisterahvas seisukorda enne revolutsiooni ja nüüd suur on vahe. Ja töötava naisterahvakord, heaolu kasvab iga päevaga. N

gude valitsus, partei lahendasid alles hiljutu ühe terava küsimuse, mis puudutas eriti naiskolhoosnikke, see oli lehma küsimus. Partei ja valitsus otsustasid, et igal kolhoosnikul peab olema oma lehm ja juba on see terves reas raiioonides praktiliselt lahendatud.

Sotsialism sammub ühelt väerinnalt teisele. Kasvab ja tugevneb Nõukogude Liit, kuna kapitalistlikud riigid järjest sügavamale kriisikeeristikku veerevad. Kaks süsteemi seisavad teineteise vastu. Ühes valmistusjõudude määratu tõus ja õitseng, töörahva olukorra järjekindel paranemine, teaduse ja tehnika võidukäik, teises — tööstuse ja põllumajanduse langus, äärmine viletsus töörahva hulkades, tagasimineik kõikidel aladel, revolutsiooniline tõus.

Ikka teravamalt tõuseb päevakorda uue imperialistliku sõja, uue nõukogudevastase interventsiooni hädaoht. Kuid meie oleme valmis, et igale meile kallale tungi katsel hävitavat hoopit anda. Meie Punavägi on selleks küllalt tugev.

Iga päev toob meile uusi tunnustusi meie jõu ja võime kasvust. Hilju kinnitasid kaks sündmust kogu ilma ees meie hiilglasuuri ajaloolikke võite. Nõukogude stratostaat tõusis 19 kilomeetri kõrgusele, nõukogude automobiilid tegid hiilgavalt läbi kümne-

tuhande kilomeetrilise reisu läbi Kara-Kumi kõrbeliivade.

Kõik meie edusammud kindlustavad, seda, et meie edukalt täidame partei poolt üles seatud ülesande — ehitada teises viis-aastakus klassideta sotsialistlik ühiskond.

Ainult meie verivaenlased ei taha näha meie võite. Kuid siiski, kainenevad inimesed kapitalismi leerist on sunnitud tunnistama, et sotsialistliku ehitustöö edusammud on NSV Liidu seadnud ühele esimesele kohale maailmas.

Astudes Oktoobri 17-asse aastasse, teeme meie kokkuvõtteid möödunud võitlustest ja võitudest, et seda hoogsamalt ja võidurikkamalt sammuda uutele võitule, et ausa tööga võita kõik raskused, kõrvaldada veel olemasolevad puudused.

Need kokkuvõtted vaimustavad ja tiivustavad mitte ainult meie, NSV Liidu töölisteklassi ja kolhoosilist talurahvast, vaid ka meie võitlevaid klassivendi sealpool traataedu, kapitalimaadel, uutele võitlustele.

Oktoobrirevolutsioonil XVI aastapäeval saadame neile palava klassivõitlejate tervituse! Veel hoogsamalt edasi üleilmlise Oktoobri teed!

Elagu XVI Oktoober!

Sõudjad

Me sõuame lahtisel merel,
ei karda me tormi ei ööd,
meil miljonid vägesed järel
on aitamas algatud tööd.

Meil eesmärk suur, kõrge ja hele,
ning rand — maailmade äär;
las' tõusku tuul tahes kui kõle,
ei heiduta meid tema määr.

Me sõuame lahtisel merel,
ei karda me tormi ei ööd —
eel eesmärk meil kõrge, ja järel
teeb töövägi kangelastööd!

Ei ial me väsimust tunne,
murdlained ei väära meid teelt,
sest lõpuni sõudmise vanne —
see kõneleb kõikvõimsat keelt.

Ja kuigi meist mõni ehk taandub
teel sõudmisel randade randa,
siis miljon uus vendasid koondub,
et lõpuni jõudu meil anda.

A. Lukin.

Enamlikult täita Lenini õpetust

16 aasta jooksul on töötavad naishuljad linnas ja maal suuri edusamme teinud. Nad on tehastes, kolhoosides, külanõukogudes ja kooperatiivides aktiivseteks — teadlikkudeks sotsialismi ehitajateks saanud.

Kuid siiski tuleb täna meil alla kriiputada, et naisseltsiliste organiseerimises ja nende aktiivsuse täielikus ärakasutamises pole mitte veel kõik ära tehtud.

Maha jäävad naisorganiseerimises maal eriti külanõukogud ja kolhoosi juhatused.

Suur hulk meie eesti külanõukogusid ja kolhooside juhatusi ei ole veel tänapäevani aru saanud, missugune suur tähtsus on tööl naiste seas käesoleval sotsialismi ehitustöö astmel.

Sellele tööle ei pöörata väärilist tähelepanu. Mõnes külanõukogus jäetakse see

töö täiesti silmapaari vahele, ei osata teda organiseerida ega juhtida.

Sellel tööalal aga on eriti suur tähtsus, sest käesoleval ajal on hulkade *teadlik aktiivsus nimelt üks meie võitluse kindlustamise põhiabinõu*.

Külanõukogud ja kolhooside juhatused peavad välja eraldama endi seast ühe liikme, kes selle töö eest nõukogu ja kolhoosi juhatuse ees vastutav oleks. Teadlikud seltsilised kohtadel peavad ise ka kaasa aitama, tagant tõukama, külanõukogudele ja kolhoosidele meelde tuletama, et seda tööd on tarvis teha. Naisseltsilisi tuleb aktiivsemalt, julgemalt tõmmata sotsialistliku võistlusesse ja lõõtkõõsse, külanõukogude ja kolhooside massilistesse organisatsioonidesse — sektiioonidesse, valmistuse nõupidamistele, deputaatide gruppidesse, arendada ja toetada igapidi naisseltsiliste algatusi kolhoosi organisatsioonilistes ja majanduslikes küsimustes. Naisseltsiliste seas õieti organiseeritud töö aitab järjekindlalt ka kaasa üldkultuur-eluoluliste tingimuste parandamisele kolhoosides.

Eriti tuleb tähelepanu pöörata sellele, et naisseltsiliste liikmete arv külanõukogudes järjekindlalt kasvaks, mis viimastel aastatel märksa langenud on.

Külanõukogudes tuleb naisseltsiliste

tööle seltsimehelikult kaasa aidata ja luua naisseltsilistele niisugune olukord, et nad täiesti suudaksid anda kõik oma loova energia sellele tööle.

Üheks suureks takistuseks selle töö alal on see, et me kahjuks veel kuni tänapäevani ei ole lõpulikult suutnud vanailma vaadete jäänuseid naisseltsiliste ühiskondliku töö suhtes ära hävitada. Veel kuni tänapäevani püütakse, eriti just külas, naise ühiskonna töö ja aktiivsuse üle naerda ja isegi mõnedes mahajäänimates kohtades otse vastu töötada. Räägitakse: „Ah mis naised, siin tarvis valida ikka tõsisemad töölised“, s. t. mehi.

Seesugused ütelsused on kontrevolutsioonilised, neid eriti toetab ja laiutab kulak — meie klassivaenlane, kes tunneb (ja õieti tunneb), et naisseltsiliste hulkade aktiivsuse kasv kiirustab tema lõpulikku hävinemist.

Meie kohus on otsustavalt enamlikult võidelda naisseltsiliste töö igasuguse allahindamise vastu. Ei tohi unustada, et mida kiiremini me organiseerime tööd naisseltsiliste seas, seda kiiremini suudame ellu viia Lenini õpetust, et meie riiki peavad ühes meesseltsilistega juhtima „miljonid ja miljonid naistööliste ja talunaised.“

S. Allermann.

Lähemad ülesanded seitsmeaastase üldõppuse teostamise alal

Seitsmeaastase üldõppuse läbiviimine on üks suurematest ülesannetest kultuuri ehitustöö alal. See on pind, mis võimaldab terve rea probleemide otsustamist kaadrite ettevalmistuses, millest ripub ära terve kultuurtöö käik, tema tõus.

Juba 1925. a. võttis sm. Stalin selle küsimuse kultuurtöö alal üles kui peaküsimuse, kriipsutas 1930. a. partei XVI kongressil veeil kord alla üldõppuse läbiviimist kui *otsustavat* küsimust kultuurrevolutsioonis.

Sm. Stalini näpunäidete teostamises on meil viimaste aastate jooksul suured edusammud. Õpilaste koosseis on kasvanud rohkem kui kahevõrra. Kooli on tõmmatud kõik 100% kooliealisi lapsi. Kehvikute ja keskmikkude lastel on unustatud aeg, kus võimaldati kooliskäimist üks-kaks „talvet“. Viimase 2 aasta jooksul peale partei keskkomitee otsuste kooli kohta on tuntavalt tõusnud koolitöö omadus, võitlus „peapuudustega“, distsipliin.

Kooliaasta vastuvõtmine näitas, et suured tööliste ja kolhoosnikkude hulgad võtavad iseäraliku huviga osa koolielust ja loovad tingimusi koolitöö omaduse tõstmiseks.

Milles aitavad siis kaasa eesti naistööliste ja naiskolhoosnikud eraldi eesti koolile, eesti koolilastele praegusel momendil, kus üldhariduse ja politehnilise hariduse omaduse tõstmine on tähtsamaks päevaküsimuseks, kus õppeprogrammi omandamine peab seisma kõrgel järjel.

Kooli peale mõeldakse igapäev, tema eest kantakse hoolt igapäev. Kool on oma nagu põllud, aed, loomad, laudad. Kooliõukogu, kooli abiandmisenõukogu, pioneerrühm, kooli välistöö, igapäevane õppetöö — need kõik on tööharud, kus leiame kolhooside, vanemate esindajaid, elavat osavõttu mitte ainult organisatsioonide, vaid ka iga kodaniku poolt.

Vähemalt kord veerandaastas seisab kooliküsimus kolhoosi, külanõukogu koos-

olekul. Siin võtavad iseäranis naiskolhoosnikud aktiivselt osa kõigi koolitöö harude arvestamisest ja parandamisest, organiseerivad sotsialistlikku võistlust, buksiirile võtmist kooliküsimuste alal.

Kõik koolid töötavad kindlate programmide järele. Õppeaastaks on ilmunud kõik õpperaamatud eesti keeles. Naisseltsilised kannavad iseäranis selle eest hoolt, et igal õpilasel oleks oma raamat. Tähtis on, et igal õpilasel oleks kodus oma riul, laud.

Meil on terve rida eesti kooliõpetajaid, kellel on suured saavutused politehnilise õpetuse alal. Näiteks: Majakovi eesti KNK kooli juhataja sm. Tamm ehitab kolhoosnikkude toetusel koolile elektrijaama, mehhaniseerib täielikult kõik kooli töökojad.

Noored, vähevilunud kooliõpetajad vajavad selles küsimuses vanemate seltsiliste abi. Leida töötuba, muretseda üht või teist

toorainet — rauda, riidet, paberit — selle eest muretsuvad naistöölised, kolhoosnikud. Õpilased aga mõistavad hästi ära kasutada kõik võimalused, mida neile politehnilise õpetuse alal antakse.

Kooliealise lapse arenemises etendavad iseäranis suurt osa ekskursioonid, õppereisud. Tikopesa, Domkino, Lug-Logi, Luuküla naisseltsilised võimaldavad õpilastele õppereisu Leningradi, Lenini kool — Krimmi ja Kaukaasia mägestikku ja Mustamere kallastele. Nende eeskuju järel korraldavad ka teised seltsilised oma koolide õpilastega ekskursioone suurematesse majapidamistesse, tehastesse, linna.

Kui meie kohustuslikust üldõppusest räägime, siis mõistame selle all kõigepealt seda, et iga laps kõik määratud koolipäevad kohal oleks. Iga kodaniku kohus on selle järele valvata, et igal lapsel see võimalus oleks. Laste tööd põllul võib korral-

dada ainult kooli otsekohese juhatus all ja sidemes õppetöga.

Ühekordsed koolimajad, üks hoone on meie praeguse töövõimaluse juures kitsaks jäänud. Igalpool käib uus ehitustöö, remont.

Tikopesa, Simiititsa, Majakovo, Kamsovo jne kolhoosnikud võtavad hoolsalt osa koolimajade ehitustööst, nende remonteerimisest. Koolimajad peavad igalpool kolhoosnikkude hoolealuseks saama. Seltsilised võidelgu korraliku, puhta koolimaja eest.

Küttematerjali muretsemises peaks iga kooli majanduskomisjoni poolt niisugune kord sisse viidama, et kevadel terve tule-

vase õppeaasta puude norm oleks kooli juurde veetud.

Simiititsa, Kamsovo, Majakovo seltsilised on abiks olnud koolile maitsevate soojade lõunasöökidete valmistamisel. Võimaldada oma lapsele sooja lõunasööki koolis — on iga ema kohus. Mõni kilogramm liha, mõni kana, 10 muna, piima, juurvilja kraami peab selleks leiduma. Anname koolile normaalsed tingimused, aitame koolil võitlust „peapuudustega“ lõpuni viia, sellega teostame partei ülesandeid kooli alal, võimaldame kõigile 7-a. üldõppust.

Maria Anvelt.

ILUKIRJANDUS

Assuari surm

M. Irtshani jutustus *). Tõlkinud Juuli Pöögelmann.

Assuar võttis käed silmade eest, ajas selja sirgeks ja oli imestanud, et ümberingi oli pime. Kusagil all kõlises telefon; koridoris sammusid vahid. Ja kõrval kambri karjus keegi:

— Vahid — andke tuld, muidu luti-kad ei näe mind!

Väljas sadas pööraselt vihma; kange tuul paenutas puud kõveraks.

Seintel sähvisid välgu varjud. Assuar võpatas, läks kesk kambrit ja vaatas trelitüd akna poole, nagu oleks seal loitma lõõnud latern olnud. Ta ei kuulnud müristamist ega pannud välgusähvatusi tähele. Ei, ei — see on ometigi tema, Assuar; ta seisab keset jäämerd, karvanahast püksid jalas ja rebasenahast kottmüts peas; ta ootab jääaugu juures tundide viisi isa, kes kalu püüab. Ta on alles väike ja tal on igav ühe koha peal paigal seista, aga kodu ootavad neid ema

ja õde, ja nad teavad, et isa ja Assuar ei tule kunagi tühjade kätega kalapüügilt tagasi.

Aga õhtul lähevad nad koju. Kui kergesti libisevad kelgud, mille ette on rakendatud viis koera. Isa plaksutab piitsa ja hõikab:

— Aei—ja—a—a—a!

Ja ka tema hüüab isa selja taga:

— Ei—ja—a—a—a!

Rõõmsalt lippavad koerad, ja lõbus on ka Assuaril. Ta toetab seljaga vastu kõrget saaniselga ja vaatab taeva, kus vir-

*) M. Irtshan on ukraina proletaarne kirjanik, kes elab Ameerikas; ta on ka Nõukogude Ukrainas laialt tuttav.

Oma jutustuses piitsutab M. Irtshan imperialistlike rõõvikute poliitikat, mis sihitud vähemusrahvuste vastu.

malised vehklevad. Ja, Assuar mäletab seda aega.

Mitte välgu lillakaid sähvatusi ei vahi Assuar, ei, ta vaatab ja rõõmustab virmaliste üle, mis tema kodupaigas, Alaskas, vehklevad. Taevas sähvatab, põleb, särab virmalistest. Õrnad pilved, nagu pärlid, liiguvad edasi, jättes järele suurepärased värvilised teed.

Isa hüüatus ja piitsaplaksatus äratavad Assuari unistusest, ja ta hüüab:

— Ei—ja—a—a—a!

Koridorist vilksatab valgus petrooleumilambist. Assuar vaatas tunnimehe poole ja pööras kõrvale. Tunnimees oleks nagu tema vaadet tunnud, ta tuli ukse juurde, valgusejuga, mis ta käsilaternast tuli, vilksatas vangikambrisse.

— Eskimo! aeg on magama heita, homme lähed kohtusse.

Assuar ei vaadanud tema poolegi, läks nurka ja istus seal toolile. Aga väljas hulka pikalt tuul. Ah, see tuul on tema kodust, Alaskast; ta kihutab üle maa lumist udu ja ruttab jääd mööda ikka kaugele, sinna, kuhu isegi kõige julgema eskimo jalg pole saanud. Niisuguste ilmadega huiuvad koerad meeletult onnide kõrval ja vali tuul tuiskab neist kui tulega üle. Ühe niisuguse ilmaga, kõledal tormisel ööl, kihutasid koerad tühja saaniga koju — ilma isata... Ja mitte kunagi ei saanud keegi teada, kus ta oma silmad kinni pigistas, kas külmas jääaugus või lumistes mägedes.

Isa... Just kui seisaks ta silmade ees — pikk, kollane, hea kortsunud nägu. Ainult onnis tahi valgusel nägi Assuar isa musti vurrusid ja habet, aga väljas olid nad alati valged härmast. Oh kui lõbus oli enne elada — enne kui tulid „kahvatanud nägudega“ inimesed. Tulid „kahvatud näod“, tõid vhiskeit (viina) ja isa hakkas jooma.

Miks suri isa? Selles on süüdi „kahvatud näod“. Ta läks siniste rebaste jahile ja võttis omale kaasa poolpudelit vhiskeit.

Läks siniste rebaste jahile selleks, et neid „kahvatu-nägudele“ vahetada vhiske vastu. Sõitis, ja mitte keegi kunagi ei saa teada kuhu ta jäi ja suri.

Ja ühel samasugusel tormisel päeval, kui kolm viimast koera onni juures külma ja nälja pärast hulusid, määris Assuar ema sissevajunud rinda hülgerasvaga. Ema ütles Assuarile:

— Ma suren, lähen taeva ja kuu riiki. Vaatame mõlemad isaga sealt läbi nende akente, mis selgel ööl näha on, teie

peale. Assuar, minu ainukene poeg, ära unusta oma õde Akustat, ta on alles väikene tüdruk...

— Vannun sulle ema, et ma teda ei unusta.

Ja Akusta nuttis, et ei ole enam kedagi, kes tema pead otsiks.

Vanade kommete järele viskasid nad pärast ema surma onnist kõik nahad välja ja ei tulnud ise neli päeva onnist välja.

Assuar ei või enam selle peale tagasi mõelda. Tal on valus ja kibe; ta ei mõtle, ei taha mõelda, aga ta näeb.

Koridori valgustati heleda elektrivalgusega.

Assuar laskis oma pea veel madalamale vajuda ja kattis kätega silmad kinni. Ei ole tarvis seda valgust. Ei taha.

Uulitsat mööda sõitis mürinal tramm. Assuar pani kõrvad kinni. Ta ei taha praegu seda mürinat kuulata. Sellest minutist saadik, kui ta õega esimest korda seda masinat nägi, on surnud 248 eskimod, Alaskast toodud last.

Kus nad nüüd on? Kus nad on?

Väljast tuli ukse juurde vaht, vaatas ukseaugust ja hüüdis uuesti:

— Eskimo, heida magama, varsti lähed kohtusse.

Aga Assuar ei kuulnud teda. Kinniste silmadega nägi ta oma poole sirutatud 248 paari kätt, valusate joontega huuled hüüdsid talle:

— Assuar, ütle ka meie eest sõnake!

* * *

Rahva metsikute hüüete ja vilede all sõitis kinnine automobiil täie kiirusega avarasse hoovi, mille järele kohe laiad raudväravad suleti. Assuar ei märganudki, et hoov oli politseinikke täis ja et teinpool müüri rahvas kisendas. Rahulikult läks ta politseinikkude järel maija.

Suur valge tuba oli inimesi täis. Kui kaks politseinikku Assuariga sisse astusid, tekkis saalis kihistamine ja sosistamine, mis ikka valjumaks muutus. Sajad siimpaarid vahtisid teda tungivalt põlgtuse ja vihaga. Aga Assuar ei vaadanud mitte ringi. Ta vajus rasket pingile, nagu pärast kauast ja rasket tööd, pani küünarnukid põlvedele ja vajus mõttesse. Kõik mis teda ümbritses, oli talle võõras, kauge. Ta oli ainult kui abitu haige karu raudpuuris.

— Kohus tuleb!

Tugev käsi hakkas Assuarist kirni ja tõusis püsti. Saalis tõusid kõik püsti. Ja ei tea miks tuli ta silmade ette õe nägu sügävasse vajunud silmadega, mida ümbrit-

sesid sinised rõngad; nägu oli tal koltunud ja enneaegu vananenud. Ja tumedates kurbades silmades olid tal pisarad. Assuar langetas pea. Ei ole tarvis Akusta, kallid, ei ole tarvis...

Parempoolsest uksest tuli lavale mees, kes oli väga sarnane määratule kartulile. See oli härra Johnson — peakohtunik, kes oli tuntud oma pehme iseloomuga, järelmõtliku ja õiglase asjaajamisega. Ta vaatas rahva peale, veeres raskelt kõrge leentooli poole, istus ja mõtles:

„Tea, kas minu nisupõllud said mineval ööl palju kannatada? Ja miks see neetud Morisson siinamaani pole ilmunud mulle teatama...“

Unkelt, tähtsate nägudega istusid vanutatud mehed peakohtuniku kõrvale. Nende kogu seis is koos väikestest kaupmeestest, rikastest farmeritest ja kahest papist. Härra Johnson pööras pea enne ühele, siis teisele poole ja hakkas tehtud kurguhäälega rääkima.

— Algame John Assuari süüasjast peale.

— Nn-i-i. Kõigepealt kuulame tunnistajat üle... Härra Mackenzie.

Mitte ükski tunnistaja ei olnud midagi kuulnud, ja sellepärast keegi nende tunnistust ei kuulanudki. Aga kui mister Johnson kutsus Assuari ette, siis jäi saalis korraga vaikseks ja sajad silmad vahetisid madalakasvulist ja laiarinnalist eskimod.

Assuar vaatas kohtuniku peale. Külmi ja rahulik oli ta tumekollane nägu teravate palenukkidega. Tema ülemine huul oli pikem, ja ainult see andis tema näole valusa ja hingeliselt kannatava ilme.

— Kuidas su täisnimi on?

— Mind kutsutakse John Assuariks...

— Pead ütleva härra kohtunik, — soistas politseinik teda varukast puudutades.

— John Assuar, härra kohtunik. Kuid ainult Ameerikas hüüti mind Johniks, pärast seda kui mind ristiti.

— Sa oled kahekümnekahe aastane?

— Kahekümnekolmas.

— Sind süüdistatakse misjonäri Philip Svensoni ja tema poja tapmises. Kas sa tunnistad ennast selles süüdlaseks?

— Kuidas ma ei peaks seda mitte tunnistama, kuna ma ju ise kutsusin politsei ja andsin end tema kätte. Härra kohtunik, eskimo ei valeta mitte kunagi...

— Mispärast tegid sa selle koleda kuritöö?

— Vana eskimode komme ei luba raskeid haavamisi mitte kättemaksmata jätta.

— Millega tegid sulle ülekohut kadunud härra Svensoni ja tema poeg? Räägi

järjekindlalt. See maja siin on õiguse tempel ja meie kuulame sind.

Assuar tõmbas oma laia rinna õhku täis ja algas kindlalt ja rahulikult:

— Ma olen siin üksik ja minu sõnad on teile võõrad. Aga ma ei ole mitte ainult eskimo — ma olen ka inimene; peale selle — ameeriklaste tahtmise järele — olen haritud inimene.

— Seda kurvem, John Assuar, — ümises mister Johnson. — Sind koolitati, sa mõistad hästi ingliskeelt, sul oli võimalus lugeda, ja korraga niisugune kuritegu...

— Härra kohtunik. See, et ma tapsin Svensoni ja ta poja — pole midagi. Mister Svenson mattis elusalt 250 eskimod, ja selle eest ei võtnud mitte keegi teda vastutusele.

— Sa räägid lollust, räägi parem enesest, aga mitte mister Svensonist.

— Härra kohtunik, kõigepealt tahaksin oma kuulajaid järgmiste asjadega tutvustada: neil lihtsatel, metsikutel, nagu seda räägivad valged inimesed, eskimodel on kolm kindlat asja: mitte valetada, mitte varastada, ja peab sõna pidama. Ja mina Assuar, eskimo, tahan oma kõnes kinni pidada oma kauge rahva kolmest vanast kombest... Mind süüdistatakse ja ma ei aja tagasi. Aga mispärast ajavad valged ameeriklased tagasi, kui neid süüdistatakse?

— Kes neid süüdistab, ja milles?

— Mina, väljasureva eskimo poeg!

— John Assuar, — ütles mister Johnson valju häälega. — Siin on kohus, aga mitte kongress.

— Härra kohtunik, mina seisan kohtu ees ja pean end kaitsma ta ees. Ma pean end kaitsma, sest ma ei ole mitte ükski eskimo, vaid olen ka inimene. Ja keegi teine mind ju ei kaitse.

— Sinu kaitsja on siin.

— Minu kaitsja on määratud mulle kohtu poolt ja kohus maksab talle selle eest. Kuidas võiks ta mind kaitsta?

— Mina, härra kohtunik, olen juba kaksteist aastat Alaskast ära ja tean, et igal süüalusel on õigus end kaitsta kohtu ees.

— No kaitse siis!

— Misjonär Svensoni ja tema poja tapmisele sundis mind kõigepealt minu rahva kurbloolus. Ma olen liig nõrk, et kätte maksta kõigile, kes on meile koledat ülekohut teinud. Ma tundsin Svensoni...

— Ma ei mõista sind mitte, räägi selgemini.

— Valged inimesed tulid meile põhja, tulid meie vaiksesse ellu ja hakkasid meid hävitama. Tulid pettusega, kütkestasid meid ja tõid meile sellevastu alkoholi, tiisikust, siifilist...

— See ei puutu asjasse.

— Aga see on üks peapõhjustest, härra kohtunik! Mister Svenson oli üks esimestest, kes meile tuli, ühes käes rist, aga teises püdel. Suur „heategija“ mister Svenson, tema heategu seisis tema rikkuses, mis kasvas nahkadest, mida ta meilt poolmuidu ostis.

— See ei ole meile huvitav.

— Härra kohtunik, Alaska on minu maa ja ma ei armasta teda mitte vähem, kui teie oma Ameerikat. Ja varem või hiljem minu Alaska hävineb, jääb ainult lumiseks lagendikuks. Valge inimene seal juba elama ei hakka. Valge inimene hävitas põhjapödra, kes meile sooja nahka ja liha andis, kaugelelastava sõjariistaga ära... Valge inimene tõi meile oma toitu, mida...

— Küllalt! — karjus mister Johnson.

— Meie peame kohut sinu üle, aga mitte valgete inimeste üle. Räägi iseenesest.

Assuar kehtas oma laiu õlgu, tõstis kuldunud kõrgele ja küsis:

— Kas tõesti õiguse templis ei tohi õigust rääkida?

— Meie mõistame kohut sinu, aga mitte valgete inimeste üle, saad aru?

— Saan aru, härra kohtunik. Teie mõistate kohut eskimo üle. No siis räägime eskimost. Kaksteist aastat tagasi tõi mister Svenson Alaskast 250 noort eskimod. Mina ja minu õde Akusta olime kõige nooremad, meid võeti kui vaeseid lapsi. Meid kõiki viidi Chemavasse Oregoni riiki, seal pandi meid indiaanlaste kooli, kus õppisime neli aastat. Kooli lõpetamise järel viidi ühed Alaskasse tagasi, seal pidid nad eskimodele õpetama ristiusk; teised lasti lahti, need läksid mööda Ameerikat laiali ja neist said tublid töölised; kuid hoolimata sellest, vihkavad ameeriklased eskimosid hullemini kui koeri. Tüdurukutest tulid avalikud naised, sest nad tahtsid elada...

— Aga mis sinuga sündis?

— Mina, härra kohtunik, muutusin orjaks. Müüsin end seal, kus sain, ja mitte kunagi ei ole ma ennast tunnud siin maal inimesena. Minu jaoks oli alati kõige raskem ja pahem töö, kus kõige vähem palka maksti, kõige halvemad õõmajad ja kõige vastikum sõök oli. Sellepärast, et ma olen eskimo...

— Aga mis sai sinu õest?

— Minu õe, kes oli kõige noorem, jättis mister Svenson oma juurde teenima ja sõitis temaga siia linna. Ma ei võinud jätta oma õde, meid sidus mitte üks meie sugulus, vaid ka vanne, mis ma emale andsin ta surmavoodil. Varsti sõitsin ka

mina siia ja käisin õde ükskord nädalas Svensoni juures vaatamas. Aasta tagasi tabas Svensoni halvatus ja ta kutsus oma poja Kaliforniast koju. Kaks nädalat tagasi, kui ma õhtul läksin oma õde vaatama, leidsin ta poolsurnult pisarates. Ma võtsin ta kätele ja viisin kööki. Kaua ei tahtnud ta rääkida, mis oli juhtunud. Viimaks rääkis ta. Nii, kuulge, härra kohtunik: 17-aastasena andis minu õde mister Svensonile mitte ükski oma tööjõu, vaid ka oma keha; minule ta kartis seda rääkida. Mister Svenson hirmutas teda, et kui ma sellest teada saan, siis tema tapan. Kui Svensoni poeg Valter koju sõitis, siis võttis ta isa ameti õe juures omale.“

— Asja juurde.

— Ma räägin asjast. Kui ma õelt küsisin, mis temaga on juhtunud, siis rääkis ta, et ta on noore Svensoniga raskejalgseks jäänud; ja samal õhtul, natuke aega enne minu sinna jõudmist, oli ta sellest noore Svensoniga rääkinud ja temalt küsinud, mis ta peaks tegema. Svenson naernud sellepeale. Õde lähenenud meeleheitel Svensonile, aga Svenson viskanud ta enesest eemale ja löönud talle kõigest jõust jalaga vastu kõhtu. Õde kukkunud ja kaotanud meelemärguse. Praegu on õde teie türmi haigemajas ja teie arstid võivad tema haiguse põhjust tunnistada.

— Mis sina pärast tegid?

— Pärast, härra kohtunik, läksin otse vana Svensoni tuppa. Valter istus isa juures ja luges talle piiblit. Eskimo ei valeta kunagi ja ka minu õde ei valetanud. Vana eskimo komme käseb ülekohtu eest noaga kätte maksta. Sellepärast lõin noaga enne noort Svensoni, pärast vana...

Saalis oli kuulda ehmatuse hüüet. Värvitud nägudega naised katsid kättega nägusid, kusagil nurgas-uuksus keegi, ja hirm oli tardunud, moonutatud, puhtaks aetud nägudel.

— Ja sa jumalat ei kartnud?

— Kus on siin jumal, härra kohtunik, kui tema, mister Svenson, jumala asemik, kes isegi magas püha piibel padja all, ei tunnud armu ega halastust.

— Aga sina oled ristiinimene?

— Härra kohtunik, Ameerika ristas mind. Alaskas ei uskunud meie millegisse, aga seal töötasid kõik. Ameerikas palutakse jumalat, kuid ühed töötavad, aga teised elavad nende tööst. Näiteks tean ma, et valged said minu töö eest palju rohkem kui mina sain. Aga jumal vaatab selle peale, härra kohtunik, ja vaikib. Kas see tõesti on suur jumal?

— Istu, — hüüdis mister Johnson pahaselt ja vihastas siis veel rohkem.

— I-istu, — karjus ta veel vihasemalt, kui nägi et Assuar seisis.

Kaks politseinikku tõmbasid teda käest ja panid pingi peale istuma.

Paistis nagu oleks saal tühi olnud. Kõikide silmad vaatasid mister Johnsoni peale ja keegi ei teadnud, mis tuleb. Mister Johnson ägises, pühkis taskurätikuga kõrget otsaesist, vaatas pahaselt kaitsja poole ja pobises:

— Kaitsja, teil on sõna.

Koha pealt tõusis üles noor, viimase moe järele rietatud mees, pühkis kollase flanelliga oma sarvraamidega prille ja hakkas ühetasase häälega rääkima, et Assuari süüteo peale kohus peaks vaatama kui vähearenenud inimese teo peale, kellel on veel pändatud toored kombad. Et hingelulisest küljest vaadates võiks ta süütegu natukene kergendada. John Assuar, nagu palju teisigi, sattusid Ameerikasse täiesti teise ringkonda ja kliimasse, ja kuna nad siin ei leidnud omale tähelpanu, langesid nad kurba meeleolusse ja vähe seotud olles kultuuri kommetega, on tihti läinud nugadega oma haavaja kallale; ja mitte vähe ei ole neid türmidesse sattunud. Ta on kindel, John Assuar juba kahetseb oma tegu ja ärgu kohus sellepärast olgu mitte liig vali oma otsusega.

Peaaegu mitte keegi ei kuulunud noore kaitsja kõnet, kes oma kõnes ainult kärebe pirinat meelde tuletas. Kõik teadsid, et see oli ainult tühine vormitaitmine...

Mister Johnson vaatas kuivade silmadega Assuari otsa ja küsis rahule sunnitud häälega:

— Kas see on tõsi, John Assuar, et sa kahetsed oma tegu?

Assuar tõusis üles, ja vastas samasuguse ükskõikse häälega:

— Mina, härra kohtunik, kahetsen ainult ühte asja, see on, et ma ei saa mitte tagasi pöörata oma õnnetu rahva juurde, et talle ütelda kõike õigust valgete ameeriklaste üle.

Mister Johnson pööras end leentoolis ja tõusis pikkamööda üles, läks punaseks, näitas oma paksu lühikese käega Assuari poole ja hüüdis kähisevalt:

— Viige ta välja!

Politseinikud hakkasid Assuari kätest kinni ja tõmbasid ta väljakäigu poole. Saalis läksid kõik liikvele.

Mister Johnson ühes vannutatud kohtunikkudega läks välja.

Ametnik kuulutas vaheaja.

Kui pärast kolmandat kella Assuar jälle uuesti saali viidi, istusid kohtunikud juba kõik oma kohtadel. Ja kui mister Johnson lõpetas kohtuotsuse lugemise sõnadega:

— Surma mõistetud elektritoolil, — mürises saal kõvast kateplaginast ja heakskiitvatest hüüetest.

Assuar ei võpatanudki, ta ju muud ei oodanudki.

— John Assuar, — tuli kuuldavale mister Johnsoni häälel, — kohtuotsus läheb veel kuberneril kätte kinnitusele. Sulle võib veel andeks antud saada. Kuberneril on viimane sõna.

Assuar ajas end sirgeks, tõstis uhkelt pea ja küsis:

— Härra kohtunik, kas võin ma siin õiguse templis ütelda oma viimase sõna?

Mister Johnson oli kahevahel. Aga hauraükses saalis vastas ta enesele tahtmata võõra häälega:

— Võid.

— Härra kohtunik ja kõik teised, kes olete siia kokku tulnud, palun teid, ütlege kõigile, et mina väljasureva eskimo rahva poeg, kõigi nende 40 tuhande nimel, nagu surma poole, ütlen neile kõigile, kes tulid meie väiksele maale, mitte töötama, vaid petma ja meid väikseid põhja elanikke ära hävitama, — jätan neile kõigile oma raske needuse.

Meeste ja naiste silmad jäid pärani lahti, klaasistusid. Mister Johnson laskis pea alla vajuda ja ei teadnud, mis teha.

Minuti vaikuse järele löi siis, ilma ringi vaatamata, laisalt käega, ja politseinikud viisivad Assuari tasa, ilma vaikust rikkumata välja. Ja ta läks, pea püsti.

Kellad linnas näitasid õhtul üksteist, kui kolm meest tumesinistes ülikondades Assuari punasesse majasse väiksesse tuppa viisid. Ta seisis rahulikult. Ainult nagu tumenes ja silmad olid auku vajunud. Ta oli särgiväel. Pealmise pluusa võttis ta juba eesmisel toas ära. Tema järel käis pikk papp, lahja, nagu inglise hagijas, palvet lugedes.

Assuar ei teinud temast väljagi. Ta vaatas oma ees olevale toolile, millest tulid traadid ja kadusid mahapandud tumerohelise põranda vaiba alla, ja hulgale rihtmadele, mis rippusid käeraudadega.

Kaks noortmeest seisis kõrval; kolmas mustas üleriides, seisis tooli lähedal. Mitte keegi ei lausunud sõnagi. Üks teenijatetest võttis Assuari käest kinni ja juhtis teda. Tooli ees tõmbas Assuar kergelt kääe lahti, keeras näo ukse poole ja pigistas hambad nii kokku, et lõualuud ragisesid; oh-

kas sügavalt ja istus. Mehed üleriides hakkasid rihmadega ta rinda, käsi ja jalgu kinni siduma.

Assuaril tuli meelde, kuidas isa teda paadi külge kinni sidus, kui nad jäätükkide vahel sõitsid... See oli nii ammu — väga ammu... Lumises aurus ja käre külm tuulte õhetes kadus aeg... Alaska — lume ja virmaliste sünnimaa, — viimane hingetõmbus sulle...

Mehed üleriides ühendasid traadiotsad Assuari keha külge. Üks tuli ligemale ja pani talle märja käsnaga mütsi pähe ja näole maske ette, mis kattis kõik, peaje huulte.

Selles õudses vaikuses kõlasid ühetasased tüütavad palvesõnad. Keegi tooli kõrval seisev mees, nähtavasti arst, võttis uuri ja pani peo peale. Seina ääres, kus traadid ära lõppesid, seisis mossis näoga, mustas üleriides mees elektri ühendaja

juures ja ei pööranud selle pealt silmi ära, kes seisis uur käes.

... Tik-tak... Tik-tak... Tik-tak...

— Ja anna meile andeks meie võlad, nõnda kui meie andeks anname oma võlglastele... — Uuriga mees noogutas pead. Mossis näoga mees ühendas kaabli elektri-vooluga.

Nüüd ei olnud enam ei kella tiksumist, ega palvesõnu, seda kõike lämmatas kahe- tuhande voldi ja üheksa amperi praksumine, sissemine ja pragisemine.

Assuar võpatas. Sõrmed kiskusid kramp-likult kokku; sooned paisusid ja läksid siniseks. Keha mööda jooksis ojana higi. Tool ja rihmad ragisesid. Keha susises.

Kakstuhat volti ja üheksa amprit ragisesid kui teravad veskikivid.

Kakskümmend sekundit — terve igavik! Alaska väljasureva rahva vahva poeg Assuar oli muutunud söeks.

KINDLUSTAME RAHVUSVAHELIST SIDET

Naistöoliste palgavõitlus Eestis

Üleilmne majanduskriis, kapitalismi surmatõbi, annab ennast Eesti töörahvale väga valusalt tunda.

Tööpuudus, palkade kärpimine, maksude ja tollide tõstmine jne — see kõik suurendab tööliste viletsust.

Eestis töötavad praegu 5 kiutööstuse ettevõtet, kus suurem osa töölistest on naisterahvad.

Need ettevõtted said 1932. a. puhast kasu 415.000 krooni, kusjuures Kreenholmi vabrik Narvas üksinda sai 208.000 krooni. Selleks et oma „isamaa“ kapitalistide kasu suurendada, oli tarvis töölistel palkasid vähendada ja tollimakse kõrgendada.

Kuid see on ainult väikene osakene Eesti naistöolistest, kes madala palga osalised on; suurem osa neist on täitsa ilma tööta ja abita, on tervete peredega näljale määratud.

Meile kõigile on selge ja arusaadav, kuidas ema oma nälgivate laste peale vaatab. Tihti kirjutavad Eesti kodanlised lehed, kuidas emad oma lapsed maha jätnud ja ära läinud, et nende viletsust mitte näha,

või neid oma käega surmanud ja ühes ka iseomale otsa teinud. Paljud on sunnitud uulitsale minema ennast müüma, et seega oma perele elu ülespidamiseks toitu mu- retseda.

Tugevamad ja klassiteadlikumad töölistes võitlevad aga klassivõitluse väerinnal. Me näeme neid kiutöoliste ametiühisuse kaudu palgakõrgendust nõudmas, kuna sotsid oma juudaseametiga seda, maksu mis maksab, püüavad nurja ajada. Samuti näeme naisrätseppade streiki Stargi rätsepatöökogas. 40 naiseltsilist algasid palgavõitlust ja kui peremees esimesel päeval vaikus, oli ta sunnitud teisel päeval algama läbirääkimisi, lubades ainult osalt järele anda, kuid naiseltsilised jäid kindlaks oma nõudmistes ning jätkavad palgavõitlust edasi.

Siin on meelekindlust, klassiteadvust ja püsivust. Eesti naistöoline on aru saanud ja teab, et ainult ühisel jõul suudab ta kapitalisti, oma klassivaenlase, vastu võidelda ja teda võita.

Anette Nuija.

KOLHOOSILISEST E HITUSTÖÖST

Naiste tööjõu osa kolhoosilises valmistuses

„Naisterahvad kolhoosis see on suur jõud.“

Stalin.

Kas kolhoosilise valmistuse paremustamise juures on naiste tööjõu organiseerimisel suur tähtsus? Paistab, et kui majanduslikud põhitööd kolhoosis lasuvad meeste õlgadel, siis naiste töö organiseerimine oleks nagu teisjärgu tähtsusega.

Seesugune vaade on täiesti ekslik ja ei vasta tõelikkusele. Vaatame lähemalt naiste tööjõu osa kolhoosilises valmistuses.

Statistiline kokkuvõtte töövoimelisest inimkoosseisust Leningradi oblastis näitas, et naiste tööjõud on kolhoosides ülekaalus, nimelt 472.431 töövoimelise kolhoosiliikme kohta tuleb 248.431 naisterahvast, mis teeb välja 55% kogu töösuutelistest liikmetest (andmed kuuluvad 1932. a. lõppu).

Kui arvele võtta, et suur osa meestest läheb tihti kauemaks ajaks välistele töödele, siis omandab naiste töö kolhoosilises valmistuses veel suurema tähtsuse.

Leningradi oblastis on kolhoose, kus peaaegu kõik põllutöö teevad ära naised. Kolhoosis „Edasi“, Luuga raioonis, tegid naised kõik kevadised tööd ära, sest 250 meestöölist olid välistel töödel. Stalini nimelises kolhoosis, Kapschino raioonis, on 80 töövoimelisest liikmest 52 naisterahvad. Sõletski raiooni kolhoosides on naiste tööjõud 75% kogu töövoimelistest liikmetest.

Olukorra juures, kus naiste tööjõud on ülekaalus, on selle tööjõu organiseerimisel esimesjärgu tähtsus.

Tegelikult aga ei pane paljud külanõukogude ja kolhooside juhatused küllalt rõhku sellele tähtsale küsimusele, mille tagajärjel naiste tööjõud ei saa täielikult ära kasutatud. Näiteks, kolhoosis „Aktivist“, Novorshevski raioonis, kasutati 1932. a. naiste tööjõudu 4 kuu jooksul ainult 10% ära. Seesuguseid näiteid võib tuua palju ka eesti kolhoosidest.

Millega niisugust nähtust seletada?

Esiteks, mõned kolhoosid „ei pane tähele“ naiste tööjõudu, suhtuvad umbusklikult küsimusele, kui arutatakse naiste tööjõu kasutamist. Teiseks, naiste tööd organiseeritakse äraiganenud „vana meetodi“ järele. Naisi pannakse spetsiaalsetele „naiste“ töödele, nagu: aias, loomalaudas, linnukasvatases jne. Nende tööde jaoks organiseeritakse naiste brigaadid, sellele vaatamata, et seda tööjõudu on võimata

täiel määral ära kasutada, samal ajal kui meeste tööjõust on puudus, sest igale poole püütakse panna meesterahvaid.

Kui kolhoosid koostaksid segabrigaade, siis muutuks nii meeste kui ka naiste tööjõu ära kasutamine märksa paremaks. Ühelt poolt saaks naiste tööjõud ära kasutatud täielikult ja mehed vabaneksid raskematööde jaoks. Ühes sellega aitaksid segabrigaadid kaasa naiste kvalifikatsiooni tõstmisele.

Lubamata nõrgalt on naiste töö organiseerimises ära kasutatud *sotsialistliku võistluse* töömeetod. Paljudes raioonides ja külanõukogudes ei leidu ühtegi naisteraiaadi, kes oleksid omavahel sotsialistlikku võistlusele astunud. Kui aga üksikutes kolhoosides naiseltsilised omavahel võistlusele astuvad, siis sünnib see stühhiliselt, lepinguid ei sõlmita, võistluse tagajärgi kolhooside juhatused poolt ei arvestata. Külanõukogud, kolhooside juhatused ja isegi raioonid ei anna selles küsimuses näpunäiteid. Iseloomustav näide on Seredka raiooni naistöölise-instruktori teadaanne: „Sotsialistlik võistlus kolhoosides on, kuid arvestust ei ole, mil põhjusel ka võistluse tagajärjed on teadmata.“

Kõigile nendele puudustele vaatamata näeme naiste aktiivsuse kasvu kolhoosides. Naiskolhoosnikud tihtipeale ületavad määratud tőönormid ja nende tööviljakus on isegi kõrgem kui meestel, nagu näiteks Kingissepa raioonis, kus paljudes kolhoosides naised kevadise külvi hoogtööl andsid meestele oma aktiivsusega eeskuju. Luuga raiooni naiskolhoosnikud kohustasid endid iga kuu välja töötama 25 töötuspäeva, kuid paljud töötasid 40—50 töötuspäeva kuus. Starorussa raioonis astusid aiatöö löökbrigaadidesse isegi 60—70 a. naiskolhoosnikud.

Kõik need näited kinnitavad, et naiskolhoosnikud võitlevad ausalt igal kolhoosi valmistuse väerinnal, välja arvamata ka rasked tööd. Naiste tööjõu ära kasutamine igal valmistusalal, meeste tööjõu puudusel on hädatarvilik, ning töö õieti organiseerimine on peaflesanne. Partei ja nõukogude valitsus oma otsustes on niimitmed korrad sellele tähelepanu juhtinud.

Kolhoosides pööratakse vähe tähelepanu naisterahva suudetele, mis pärast kolhoosi

juhtivatel kohtadel on vähe naisi. Leningradi oblasti 35 raioonis loetakse 5 tuhat kolhoosi (1932. a.), naisterahvaid brigadiire on ainult 518. Isegi brigaadides, mis koosnevad naistest, on tihti meesterahvas brigadiirikis.

Naiste kaardrite ettevalmistamisega ja nende väljaeraldamisega juhtivatele töödele ei tee paljud külanõukogud sugugi tegemist.

Kas see ümberklõps naiste suudetesse on põhjendatud?

Ühelgi külanõuk. esimehel, kes naiskolhoosnikkude suuteid alla hindab, kes ei usalda naisi juhtivatele kohtadele, pole tuua vastavaid tõendusid naiste juhtimisvõimetusel. Eeskujulikust juhtimisest naiste poolt on aga terve rida näiteid. Kolhoosis „Muhino“, Puschkini raioonis, kus esimeheks sl. Kirillova, ületasid kolhoosnikud hästi organiseeritud massilise töö tagajärjel süsteematiliselt töönormid kõigil tööaladel.

Kolhoosis „Pioneer“, Tsherepovetsi raioonis, brigadiir sl. Kartasheva, kui kolhoos jäi künniga hiljaks, töötas oma brigaadidega ka puhkepäevadel ja ületas töönormid.

Sm. Lenin veel 1919. a. kirjutas:

„Ei ole kahtlust, et naistöölise ja talunaiste seas on palju rohkem, kui meil

teada, häid organisatori annetega seltsilisi, kes oskavad praktiliselt tööd korraldada, suure arvu tööliste osavõtul.“

Need Lenini sõnad on adresseeritud nende külatöölise pihta, kes tänapäev veel kahtlevad naisterahvaste juhtivale tööle eraldamises.

Hiigla tähtsuse naistöõjõu organiseerimisele ja naiste väljaeraldamisele juhtivatele kohtadele andis sm. Stalin oma kõnes üleliidulisel kolhoosnikkude-lööklaste kongressil (veebruari 1933.):

„Naisterahvad kolhoosides on suur jõud. Seda vaka äll hoida, — tähendab kurnitegu korda saata. Meie kohus on naisterahvaid kolhoosides ettepoole lükata, see jõud tegevusse panna.“

Siin tuletab sm. Stalin meelde naiskolhoosnikkude seda osa, mis on kolhoosidel naiste vabastamises:

„Mis puutub naiskolhoosnikkudesse, siis peavad nad meeles pidama kolhooside jõudu ja tähtsust naistele, et ainult kolhoosis on neil võimalik tõusta meestega ühesugusele kõrgusele. Kolhoosideta on üheõigusetus, kolhoosides — üheõiguslus. Seda pidagu meeles naiskolhoosnikud ja kaitsku kolhoosilist korda kui oma silmatera.“

Olga P.

Iga naiseltsiline olgu ajakirja lugeja ja tellija

Aeglaselt edeneb Gorbovos, Liosna raioonis, eesti naiskolhoosnikkude hulgas ajakirja „Naistöoline ja naiskolhoosniku“ tellimine.

Ainult kolhoos „Internatsionaalis“ on suur hulk naiseltsilisi, kuid siin käib ainult kolm eksemplari naisteajakirja.

See asjaolu tõendab, et Gorbovo naiseltsilised suhtuvad oma ajakirjasse üksikõkselt ega pole küllalt huvitatud endi poliitilise ja haridusliku tasapinna tõstmisest.

Praegu, kus ajakirjanduse laialilaotamise hoogtöö käimas, on tarvilik, et iga naiseltsiline sellest hoogtööst osa võtaks ja esimeses järjekorras enesele naisteajakirja telliks. Gorbovo iga eesti naiskolhoosnik ja kehvik ning keskmik üksikmajapidaja naisterahvas peab kohe hakkama „Naistöolise ja naiskolhoosniku“ tellijaks.

Gorbovo naiskolhoosnikud, sammuge ajakirja tellimise eesrinnas!

R. P.

„Kiire“ naiskolhoosnikkude töö uuel astmel

Trutnevo külanõukogus (Oudova raioonis) oli töö naiste seas hoopis unustusse jäetud. Parteirakukene ei teadnud, kes on naisdelegaadid ja kui palju neid on. Naised polnud tõmmatud ühiskondlikku töösse, nende seas ei tehtud mingit massilist tööd.

Viimasel ajal on siin selles asjas tulnud pööre. Igas kolhoosis ja üksikmajapidajate seas on naisdelegaadid välja valitud,

kes organiseerivad naiste üldkoosolekuid kolhoosides ja samuti ka valmistuslisi nõupidamisi brigaadides. Brigaadid on omavahel sotsialistlikud lepingud sõlminud, näiteks kolhoosis „Kiir“ võtsid naisbrigaadid järgmised punktid vastu:

a) Sajaprotsendilisel tööil käia tööpäevadel ja tarvilisel korral ka puhkepäevadel; b) täita ja ületada töönormid, kusjuures töö omadus ei tohi olla alla keskmise.

Paremate kolhoosnikkude nimed otsustati panna punasele tahvlile, näidata nende tööd seinalehes ja naisteajakirjas. Halvasti töötajate nimed asetada mustale tahvlile ja võtta nende vastu tarvitusele igasugused abinõud kuni trahvimiseni. Teravat valvet pidada selle üle, et mitte ükski kilogramm vilja ei saaks klassivaenlaste kätte.

Lepingute täitmise läbivaatamiseks moodustati kolmeliikmeline komisjon: sl. *Kook Adele, Sääsk Alide ja Tamm Salme.*

Siiski peab ütleva, et „Kiire“ kolhoosi naiseltsilistel on veel palju tööd oma eluolulise järje tõstmises. Üks tähtsama-

test ülesannetest oleks lasteaia organiseerimine, milleks materjalsed tingimused on juba olemas. Tarvis on luua vastav meeleolu ja lasteaia tähtsusest selgitustööd teha.

Trutnevo naisdelegaatidel, iseäranis aga „Kiire“ naisdelegaatidel tuleb puruks lüüa kulaklised meeleolud, mis agiteerivad lasteaia organiseerimise vastu. Tuleb otsustavat võitlust pidada oma olukorra parandamise eest, et veel paremini valmistuselisest tööst osa võtta. Parteirakusel tuleb välja eraldada naisorganisator, et naiste seas plaanikindlat tööd teha.

A. Tamm.

Naiskolhoosnikud sotsialistlikus ehitustöös

Rääbise enne ja nüüd

7 aastat tagasi oli Rääbise (Len. obl. Krasnogvardeiski raioon) üks mahajäänud matest ja kulakute mõju all olevatest küladest, kus ekspluateerimine, spekulatsioon, joomine ja omavaheline pussitamine äärmiselt maad oli võtnud.

Joomine ja omavaheline kisklemine oli vesi kulakute veskile. Nad said väga hästi aru, et majanduslik ja poliitiline arenemine on nende hauakivi. Olid ju suured lootused, et teiselt poolt traataeda tuleb abi, kes läheneva hauakivi aitab purustada. Selleks tehti papp Raudmundi kuues, kelle naine on Rääbise kulaku tütar, usu kätte all i agtatsiooni. Püüti sulaseid ja kehviku d samagonni mõju all hoida, et viimased nende kontrrevolutsioonilistest plaanidest aru ei saaks. Näiteks, kehvikute koosoleku kokkukutsu- mise ajal muutusid kulakud kehvikute vastu üpris lahkeks ja käisid „samagonni“ pudelid hõlma all, et koosoleku õhtuks kehvikuid oma poole kutsuda. Kui meelde tuletati, et õhtul on koosolek, siis öeldi: „Ah mis te nende plära lähete kuulama. Teeme endile parem ühe mõnusa olemise — siin on napsi, naised leiavad suupis- ted, istume sooja ahju juurde ja räägime üks jutt maha. Eks me siis lähe, kui küla üldkoosolek kokku kutsutakse.“ Sellega läks kulakutel korda kehvikute koosolekut nurja ajada.

Küla üldkoosolekul käis aga kulakute samagonni pudel lahkest kehvikute hulgas ringi, mille eest need peale koosolekut oma viimased kopikud pidid ära andma, ehk seda tööga tasuma.

Küla üldkoosolekul, kus päevakorras oli masinaühisuse organiseerimise küsimus,

sattusid kulakud marru, sõimasid sulaseid ja kehvikuid joodikuteks, laiskvorstideks ja lõgarditeks, kes nende varanduse masinaühisuses ära lõhkuvat ja maha joovat. Täiskoosolekule ilmusid enamuses kulakute naised ja tütreid, kes lasteplatsi organiseerimise üle hirtitasid ja seda „loomaaia“ nimetasid. Kulakute noored võsukesed olid endid ukse teha peitnud ja hüüdsid sealt rumalaid sõnu koosolijatele.

Sarnane oli Rääbise 7 aasta eest. Kui algas kollektiviseerimine ja kulakute kui klassi likvideerimine, tekkis ka Rääbises murrang. Masinaühisuse organiseerimise küsimuse asemel asusid kehvikud ja keskmikud kollektiviseerimisele ja kulakute kui klassi likvideerimisele. Likvideeriti papp Raudmundi pesa tema naise vanemate näol. Nende uues kahekordses majas, mis ekspluateerimise ja spekulatsiooniga 20—24. aastal ehitati, asub nüüd kolhoosi juhatus.

Naistöõjõu täieliku ärakasutamise suhtes on kolhoos lasteplatsi organiseerinud, kuhu naiskolhoosnikud tööajaks oma lapsed viivad, et ise segamatalt lõkklastena kolhoosi ülesehitavast tööst osa võtta.

Töö Rääbise kolhoosis edeneb, kuid naiskolhoosnikud ei tohi minutikski unustada seda, et kulak oma võitluse taktikat on muutnud. Ta ei agiteeri enam kolhoosi asutamise vastu, vaid magusat nägu tehes poeb kolhoosi ja nimelt juhtivale kohale, kus püüab lõhkumistööd teha. Tä organiseerib vähemarenenud kolhoosnikke oma käsikuks, kelle kaudu oma lõhkumisplaan läbi viib. Kui see kulakuline teguviis avalikuks tuleb, näitab

kulak ennast sotsialismi agara ehitajana kolhoosis ja tema hõlma langenud kolhoosnikke annab ta üles kui kulakuid, sellega ennast nende selja taha peites ja karistuse eest hoides, et kolhoosis lõhkumistööd edasi jätkata.

Seesuguseid peitupugenud kulakuid on Rääbise kolhoosis olemas, seda näitab see asjaolu, et põlluhein timut oli märjalt kinni aetud ja läpatama läinud, mis 50 prots. heina väärtust vähendas, ja mille tagajärjel hobused nõrgaks jäävad ning ei suuda oma töönorme täita. Teiseks ei kasutatud Leningradist laupäevikule sõit-

nute tööjõudu täielikult ära, milles peamiselt süüdi oli kolhoosi esimehe joobnud olek. Need ja teised faktid näitavad kulaklist tegutsemist kolhoosis, millele tuleb kiiremas korras vastulöökk anda.

Rääbise naiskolhoosnikud! Puhastage endi kolhoos kulaklistest elementidest, likvideerige viimased kulakute juured ja tõmmake Rääbise kolhoosnikud 100 prots. kolhoosi. Asuge lõõkliselt teise viisaastaku täitmisele ja viige enamlikult läbi need ülesanded, mida seab üles meie leninlik partei ja nõukogude valitsus.

Netty.

LASTEKASVATUSEST

Lasteaias

Varahommik. Kell näitab alles 7, kuid lasteaias koda sumiseb allestulnud lastest. Kasvatajad võtavad neid vastu.

— Noh, nüüd, Viktor, mine võta riidest lahti. Mina pean aga kohe tehasesse rututama, — ütleb naistöoline, oma poega kallistades.

Viktor tõttab oma nagi juurde. Ta võtab kiiresti palitu seljast, mütsi peast ja riputab need ise varna. Kalossid paneb aga kotti. Siin on mõned nii väikesed, kes ei suuda veel selle „raske“ toimetu-

Ja, need väikesed teavad juba, mis on MOPR. Need mudilased on MOPR'i südimad liikmed.

Pool tundi mängivad lapsed vabalt, siis hakkavad endid pesema. Suvel pesuvad värvliini, talvel pesuvad ainult silmad ja käed. Igal on oma käterätt ja hambahari. Siin saab laps esimesed kogemused teravishoiu miinimumi alal.

— Minu Njuura nõudis omale käterätti eraldi, siis seebi ja veel kruusi, kuhu hambaharja panna, — jutustab üks naistöoline.

Peale silmapesemist on organiseeritud töö. Vanemad töötavad 30—40 minutit, nooremad 15.

Lapsed on jaotatud 11 gruppi. Igal grupil on oma soe ja valge tuba. Aken del lilled ja katsed taimedega. Lauad on madalad, kasvu järele, nende ümber on samasugused toolid. Nurgas kapis ja kastides on ehitusmaterjal.

Siin on tahvel, kuhu märgitakse puuduvate laste nimekiri, siin onapid, kus laste joonistused on ümbrikutes.

Vanemate gruppide laste ümbrikute peal on nimed: Peeter, Kim, Siina jne, kuna väiksemate laste ümbrikute peal on peale nime veel mitmevärvilised kolmnurgad, ringid, ruudud. Aga kõige väiksemate lastel — lihtsalt joonised, nagu: jännes, kukk, koer. Samasugused märgid on lapse igal asjal, nagu käterättil, nagil, voodil. Mänguasjad on ühised, nendega mängivad lapsed korda mööda.

Väikene Niina noomib poissi, kes mängu tuhinasse sattunud ja ei taha mänguasja ära anda.

— Mänguasjad pole ju mitte sinu, vaid need on ühised.

sega hakkama saada, siis aitavad neid suuremad. Algusest peale õpetab lasteaias lapsi iseseisvusele ja seltsimehelikule abiandmisele.

— Vitja, kas sa töid mopli laha? — küsib 4-aastane Siina, kes ei saa veel põriseva „r-ga“ hakkama. — Aga mina tõin kümme kopikat, — lisab ta vastust ootamata juurde.

Siin ripuvad väikesed neljanurgelised paberid, mis joonistega ilustatud. Siin võistlevad lapsed käte ja näo puhtuses, taimede eest hoolitsemises jne.

Allkorral on suur neljanurgeline tahvel, kus lastevanemate lepingud peal. Mõnes lepingus kohustuvad vanemad lastele jalanõude muretsemisel abiks olla, kohustuvad lapsi puhtalt lasteaeda tooma jne.

Neid lepinguid ei ole aga veel palju. Veel ei võta kõik vanemad lasteaia elust osa, kuid seda osavõtmist on hädasti vaja.

Seltsiline Ivanova, toetuskomitee liige, on lasteaia jaoks palju ära teinud. Ta sai viis kohta ravilasse, muretses lauakukke, puupoole jne.

Iga ema võib ja peab sellest tööst osa võtma. Iga ema võib alati oma last seal näha.

nädalat kahe arsti valvuse all, kus neile antakse paremini süüa, kus nad peavad kindlat korda pidama.

Töö ja politehnika. Sellele suunduvad laste kõik mängud ja toimetused. Siin on politehnilised mänguasjad, nagu lahtivõetavad traktorid, vedurid, trammid. Töötoas, kus on mitmesugused tööriistad, on ka õmbluselaud. Rohelisest savist voolivad lapsed lootsikuid, hobuseid, ajavilju. Ühes grupis on kujutatud terve liuväli saanidega ja uisutajatega, kuna lume asemel on läikiv vatt.

Tööde juures õpetatakse lapsi oma tööd korraldama plaani ja tähtaegade järele. Sellele järgneb arvestus, mis on tähtis töö kogemustes.

Lastega peetakse vestlusi poliitiliste teemide peale.

Siin on väikene hiina tüdrukukene. Ta

Peale hommikueinet lähevad gruped kordamööda jalutama, või kuulavad muusikat või laulavad.

Kella 11—12 on lõuna. Peale lõuna minnakse magama. Vanemad lapsed magavad poolteist tundi, väiksed — kaks. Nad magavad väikestes mugavates magamistubades, kus voodid, millel punased, hallid, sinised tekid peal, seisavad ridastikku. Enne magama heitmist võtavad lapsed kodused riided ja särgid seljast ning panevad lasteaia särgid selga.

Peale magamist pesevad käed puhtaks ja lähevad einetama. Siis läheb esimene vahetus koju. Jäävad veel ainult mõned sinna. Siin on avatud lasteaed ka 3. vahetusele, mis on suur saavutus. Nüüd võivad emad vabalt tööl käia, ehk ühiskonnatööst osa võtta.

Siin on ka lasteravila, kus lapsed on 6

on vaenelaps. Lapsed suhtuvad temale aga iseäralise õrnusega. Siin on läti, saksa, juudi, eesti lapsi, kuid vahet nende vahel ei tehta — kõik elavad sõpruses.

Ainuke karistuse abinõu (kui seda üldse karistuse abinõuks võib nimetada) on see, et laps pannakse teistest eraldi istuma.

Leksi hakkas jonnima, ta tõukab naabreid, loobib mänguasju.

— Kas sa ei taha töötada ega mängida? Sina segad teisi, mine istu üksi.

Mõne minuti pärast läheb pedagoog lapse juurde.

— Noh, Leksi, kas on igav?

— Igav jah!

— Hea küll, mine mängi teistega ühes.

Kõikidele on teada, et lapse peale on kodune ümbrus mõju avaldanud. Pedagoogid õpivad seda keskkonda tundma. Nad võitlevad lapse hirmutamise ja liig valju

ümberkäimise vastu ning usukommete, hirmu ja õudsete juttude vastu.

Lasteaia juures on pedagoogiline konsultatsioon, kust iga ema võib saada näpunäiteid, kuidas saab last ilma karistusega kasvatada.

Niisugune on „Punase Treugolniku“ lasteaid, kuhu üle poole tuhande lapse käib. See lasteaid on raiooni poolt tunnustatud paremaks ja talle annetati punane lipp.

Liidi K.

MAJANDUSLIK OSA

Kuidas aiavilja toite valmistada

Aiavilja praadimine

Kooritud ja aurutatud aiavili (kaalikas, porgand, seller) või küpsetatud (peet, kaalikas jne) või toores aiavili (kurk, kõrvits) lõigatakse lõikudeks. Lõigud veeretatakse lahtiklopitud munas ja tõugatud kuivikutes ning praetakse pannil võis või rasvas mõlemalt poolt ilusasti pruuniks. Süüakse soojalt võileivaga, külma lihaga, aurutatud või stoovitud aiaviljaga.

Toortoidud

Siin võib tarvitada igat liiki aiavilja, mõni nendest sobibki toorelt paremini, näiteks sibul, kurk, tomat. Muu aiavili aga riivatakse enne lauale andmist, sest väheselgi seismisel muutub see inetuks, ning lisatakse maitseks õuna-, karusmarja-, või valgesõstramahla, riivitud haput õuna, soovikorral vähe haput või rõõska koort ja mõningal juhul riivitud toorest sibulast, murulauku või petersellilehti; tarvitatakse ka riivitud mädarõigast. Koorimata õunad riivatakse, samuti riivatakse porgand, segatakse ning süüakse kohe. Võib ka rõõska koort lisada. Erandiks oleks mitmet liiki peakapsad, mida peale peenendamist parem hoida mõni tund või järgmise päevani külmas kohas kerge vajutise all, mille läbi nad muutuvad pehmemaks ja maitsevamaks, ja siis vastavaid aineid juurde lisades süüa.

Aiaviljasupid ja -leemed

Nüüd, mil aiavili kõige maitsevam ja väärtuslikum, võib aiaviljaleem igasuguste suppid valmistamisel lihaleent asendada.

Leent võib ükskõik missugustest aiaviljadest keeta, sellejuures vähe supijuuri, näiteks, peterselli, porrulauku ja sellerit tarvitades, võib kasutada isegi lillkapsa puhastamisel ülejäänud väikesi, peale kõige lähemal olevaid, lehti, mõnda koorimata kartulit jne, nii näiteks värskekapsa-, peedi-, seenesupp aiaviljaleemega. Ainult aiaviljaleent tarvitatakse nagu lihaleentki.

Lõpuks võiks nimetada veel igasuguseid vormirooge, kärke, kooke aiaviljast, samuti täidetud aiavilja, näiteks kaalikaid, naereid peete, porgandeid, kurke, kõrvitsaid jne.

Vormiroad jäägu talveks, sest suvel on see sage li tülikas töö. Samuti on kakkide ja täidetud aiaviljade valmistamine rohkem aega nõudev.

Mõni sõna põrsaste söötmisest

Esimesed 2 nädalat peab põrsaid toitma ainult emapiimaga. Seaapiim on väga rikas toitvatest ainetest, iseäranis valkudest ja mineraalsooladest. Selle tõttu kasvavad põrsad kiiresti ja 10 päevaga tõuseb kaal kahekordseks. Kolmandal nädalal tuleb juba vähehaaval toitu kõrvalt juurde lisada. Selleks tarvitatakse ainult rõõska lehmapiima. Haput piima ei tohi veel anda, see rikub seedimist, mis põrsastele väga kardetav.

Kolmenädalastele põrsastele võib hakata vähehaaval andma teratoitu — kaeru, odre, nisu. Alguses ei tule rohkem anda kui 100 gr päevas iga põrsa peale. Terad tulevad enne puruks hõõruda. Odre soovitatakse anda kergelt praetult, see soodustab purihammaste lõikumist. Pärastpoole hakatakse odre ja kaeru tarvitama jahvatatult, paksu pudruna, kuid väikene osakene tuleb anda siiski terades. See õpetab põrsaid toitu paremini puruks närima. 5 ja 6 nädalal, kui emal piima enam ei jatku, tuleb odra- ja kaerajahule natuke linaseemnekooki peeneks tambitult juurde lisada.

Põrsaid tuleb ema juures pidada 6 nädalat, muidu jääb neil kasv kängu. Võõrutamine peab sündima pikkamisi. Esialgu lastakse põrsad ema juurde 3 korda päevas, siis 2 korda ja lõpuks ainult ööseks. Sel ajal suurendatakse põrsastel päevast toidunormi, emapiima võrdselt.

Peale võõrutamist võib toidule vähehaaval juurde lisada kooritud piima, ja kui põrsad sellega harjuvad, tuleb neile anda niipalju, kui nad korruga joovad.

Peale kooritud piima on võõrutatud põrsastele paremaks toiduks kaerajahu, odrad, nisukliid ja keedetud kartulid. Nendele võib veel linaseemnekooke juurde lisada — 40—60 gr päevas 6-nädalisele ja kuni 100 gr 10—12 nädalisele põrsale. Ka soola peab toidule juurde lisama, kuni 4 kuuni 10—15 gr päeva kohta.

Tellige kuukirja „Leegid“

„LEEGID“ on alukene eestikeelne marksistlik kirjanduse, kunsti ja kriitika ajakiri.

„LEEGID“ varustavad oma lugejaid huvitava lugemismaterjaliga nii eesti proletaarsete ja nõukogude kirjanikkude sulest kui ka vene ja Lääne-Euroopa keeltest (jutustised, novellid, romaanid jt.).

„LEEGID“ trükkivad oma veergudel hulgalisi laule, deklamatsioone.

„LEEGID“ varustavad isetegevuse ringe kolhoosides ajakohaste huvitavate näidendite ja lavastistega.

„LEEGID“ trükkivad artikleid kultuuri, kirjanduse, kunsti jne küsimuste üle, annavad ülevaateid sotsialistliku ehitustöö ja sotsialistliku kultuuri edusaavutustest.

„LEEGID“ annavad ülevaateid Valge-Eesti ja kogu kodanlise ilma kultuuri ja kirjanduse olukorrast, paljastades kodanlist, faschistlikku ja sotsfaschistlikku kirjandust kui kontrevolutsiooni sõjariista.

„LEEGID“ peavad ägedat võitlust kontrevolutsioonilise rahvusdemokratismi ja igat värvi ning sorti oportunistide vastu, ja sellisena on ta igale sotsialismi ehitajale hädatarvilikuks ajakirjaks.

KÕIK sotsialistliku ehituse töölisel loevad Eesti Nõukogude Kirjanikkude Orgbüroo häälekandjat

„LEEKISID“

ÜKSKI tööline, kolhoosnik, haridustööline, partei- ja nõukogude tööline ei saa läbi ilma kuukirjata

„LEEGID“

IGAS punases nurgas, lugemistoas, klubis, raamatukogus, koolis ja kolhoosis peab olema kuukiri

„LEEGID“

TELLIGE „LEEKISID“!

Ilmub korralikult iga kuu kolme suure trükipoogna suuruses.

TELLIMISE HIND

	1933. a.	* 1934. a.
1 aasta peale . . .	10 rubla	12 rubla
½ " " . . .	5 " "	6 " "
¼ " " . . .	2 " 50 k.	3 " "

Üksik number maksab 1 rubla.

Tellimisi võetakse vastu igas postiosakonnas ja „Külvaja“ talituses.

Kõik tellijad saavad „Leegid“ pealekleebitud adressi all.

Ответств. ред: С. Аллерман. Техн. ред. С. Кириш. Издание №146. Сдано в набор 16/X 1933.

Подписано к печати 19/X 1933 г. Кегль 10. 1 печатн. лист. 85.310 зн.

Всего 106 640 зн. Формат 74×105

Ленгорлит 26327.

Тираж 2000.

Заказ № 4547.

Тип. „Кюльвая“. Ул. Дзержинского, 49.

20842

„Külvaja“ kirjastusest

on saada järgmisi paremaid
nõukogude ilukirjandusl. teoseid:

	Lhk.	Hind
<i>Maksim Gorki</i> — Lenin	52	—,40
<i>Maksim Gorki</i> — Valitud teosed I . . .	80	1.—
<i>Maksim Gorki</i> — Valitud teosed II . .	88	1.25
<i>Bela Illes</i> — Tissa põleb I	216	3.—
<i>Bela Illes</i> — Tissa põleb II	152	3.—
<i>Fedor Gladkov</i> — Uus maa	156	4.—
<i>D. Furmanov</i> — Tshapajev	232	2.50
<i>V. Stavski</i> — Hoovõte	192	4.50
<i>L. Ovalov</i> — Lobisemine	84	2.50
<i>A. Novikov-Priboi</i> — Vecalused	54	—,50
<i>A. Fadejev</i> — Vastu voolu	32	—,60

Tellimise aadress:

Ленинград, 31, улица 3-го июля д. № 48

Изд-во „Кюльвая“

„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“ № 52

(Ежемесячный журнал на эстонском языке)